

DELAVSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v službu praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.-, za četrt leta Din 15.-, za pol leta Din 30.-; za inozemstvo Din 7.- (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročila na upravo Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Tako je!

Priobčujemo protest glasila Vatikana »Osservatore Romano« proti gonji ruskih boljševikov, češ da je je krščanstvo zavaznik kapitalizma. Na ta članek smo se sklicevali že v zadnji številki našega lista.

»Časopis boljševiške ruske organizacije »Brezbožnikov«, ki izhaja v Moskvi, prinaša ilustracijo pod naslovom »Il Paravent« (zaslon pred vetrom).

V sredi vidimo velikega Kristusa z nemirnimi črnimi očmi, neke vrste Rasputina, ki steguje svoje roke na levo in miri gručo do tal poteptanih revežev, izmozganih žena, do kosti shujšanih otrok, surovih, vsled udarcev usod poživljenih kmetov in od olja ter premoga umazanih delavcev. Zdi se, da govori Kristus tem nesrčnejšem: »Blagrujte trpljenje! Ne upirajte s svojim gospodarjem in izžemalcem. Ne iščite svojim otrokom vselejsega in človeku bolj primernega življenja! Življenje je kratko, vaše plačilo pa je v nebesih! Potrpljenje!«

Za Kristusom, ki je v rdeče oblečen, se skriva pred množico trebušast »buržuaj« z rdečim, zamaščenim obrazom. S svojimi mastnimi, z briljanti posjanimi prsti, s poželjivim, odurnim pogledom, vleč vrv z zanjko na koncu; v zanjki tiči vrat proletarca z brezkrvnim, zabuhlim obrazom. Kristus, zaščitnik pa prikrija ves prizor množici revežev. To je »paravent« (zaslon pred vetrom) — Kristus! Sprito osti! Dugokotni siki ne zaustuje samo ogorčenje, da se zadovoljimo z golim, hinnavskim protestom farizeja. Morda bi bilo bolje čisto ponižno nekoliko pomisliti in si malo izprašati vest.

Zakaj prikazuje boljševizem Kristusa kot zaslon kapitalistov? Zakaj je ta ilustracija le simbol mnogih člankov in govorov? Zakaj jim ljudstvo tako lahko verjame?

Gotovo je, da je v Rusiji brez števila brezvercev, ki se iz golega sovraštva do vre bore zoper njo z lažmi, vendar moramo priznati, da tudi takih ne manjka, ki so v dobri veri podlegli prevari in se oddaljujejo od Jezusa, ker vidijo v njem »paravent«, izdelovalca evangeljskega opija in zvodnika izkoriščanih mas. Da, odkod to bridko razočaranje, odkod take množice odpadnikov? Odkod?

Priznajmo odkrito! Mnogi, ki so se imenovali in se še imenujejo Kristusovi učenci, so ga le prevečkrat izdali. Ali se rs vsi in prav vsi ti trudijo, da bi uveljavili na svetu pravičnost in usmiljenje kakor Bog hoče? Laž je molitev, če ni njen sad ljubezen do bližnjega. Zakaj oboje je le ena zapoved, pravi Kristus. In prerok Izaija kliče: »Tisti post ugaja Bogu, kateri krivičnih okov rešuje, vezi jarma trga, vrača zatiranim prostost in uničuje vsako sužnost.«

Da, krivične verige je treba razvezovati, ne pa proglašati, da jih ni mogoče uničiti, ker so usojene; ne sme nam biti dovolj, da uklenjenim dajemo samo poguma in jim izkazujemo dela ljubezni. Škoda, le preveč je takih, ki se zadovoljijo z raznimi »hladili«, z miloščino, in nič ne store, da bi se nehale suženjstvo tolikih delavcev, katero so papeži 19. in 20. stoletja tako ostro ožigosali. Preden govorimo o ljubezni, moramo uveljaviti pravico!

»Če pod ljubeznijo razumemo« — tako piše Pottier — »tisto ljubezen, ki ljubi Boga nad vse in svojega bližnjega kakor samega sebe iz ljubezni do Boga, potem je ta ljubezen izpolnitev postave, ljubezen, ki nas sili, da izpolnjujemo vse zapovedi. Ta ljubezen bo dala bližnjemu najprej to, kar mu je dolžna, šele potem bo prišla z darovi. In z Lacordairjem pravim: »Začetek ljubezni je pravičnost.«

Delavec, ki dela, ima pravico do plače, s katero more dostojno preživljati svojo družino; ima pravico do zdravja, do živ-

ljenja, solnea in človeškega veselja. Saj četudi bo dobival pravično plačo; čeprav bi postal s pomočjo svoje stanovske organizacije svoboden sodelavec delodajalca; tudi kadar bo delavska družina poleg krščanske vzgoje imela na razpolago naravna sredstva, da si vzdržuje dostojna, četudi skromna stanovanja, da si ohrani zdravje, da vzredi in vzgoji otroke — kljub vsemu temu bo zaradi človeškega egoizma, ki se popolnoma izkoreniniti ne da, radi lenobe in boleznih še vedno ostalo zadosti zla za dela krščanske ljubezni. Ljubezen bo prišla ob svojem času in blagoslavljal jo bodo. Ali — na mesto pravičnosti je ne smemo stavljati.

Delavec, ki dela ima pravico in dolžnost, da se preživlja s svojim delom in ne sme biti odvisen od miloščine velikušnih mošenj; odklanjati mora vsako beraštvo.

Grozovito je revežem govoriti: »Blagor žalostnim!«, če človeku dobro gre in je srečen. To je ironija, ki vpije po malščevanju, to je maličenje pridige na gori! Dobro so besede, toda zglej mora iti pred njimi.

Bližnjemu, ki joka in trpi, moramo seveda povedati, da je v Bogu edina

sreča. Toda če ni dovoljeno oznanjati surove revolucije, moramo na vsak način podpirati pravične zahteve, vlivati veselje do življenja vsem bratom, ne pa jih oropati časnih dobrin v imenu večnih.

Nikar ne pozabimo besed sv. Tomaža Akvinca, da je potrebno gotovo blagostanje, če naj človek čednostno živi. Dandanes pa je le preveč takih ljudi, ki ne samo, da ne morejo dobro živeti, ampak nimajo niti najpotrebnejšega za goli obstanek.

Če v taki »nezasluženi bedi« — kakor jo imenuje papež Leon XIII. — puščamo reveže, ki gledajo v nas Jezusove dečiče in učitelja presojujejo po delih njegovih učencev, se bodo obrnili s sovraštvom od nas.

Potem pa, ali nas ne bo kot bič bilo v obraz Kristusovo prokletstvo: »Gorje vam, pismouki in farizeji, hinavci: ker požirate hiše vdovam, medtem ko hinavsko opravljate dolge molitve.« (Mt 23, 14.)

Jasna, odkrita beseda! Čisto tako smo pisali tudi mi v uvodnikih: »Novo leto«, »Vemo kaj delamo«, »Pravi nasprotnik delovnega ljudstva« itd. Ker je gornji članek velike važnosti, se nanj še povrnemo.

Rudarska konferenca v Trbovljah.

Delavska zbornica je za nedeljo dne 18. maja sklicala v Trbovljah konferenco odbornikov rudarskih strokovnih organizacij in zastopnikov II. rudarske skupine. Konferenca se je udeležilo nad 70 zastopnikov in odbornikov rudarskih krajevnih skupin in centralnih organizacij vseh smeri. Konferenca je stvarno in globoko premostrila položaj rudarjev, nastali vsled prisilnega praznovanja ših-tov v premogovnikih ter razmotrivala o ukrepih, ki so potrebni, da se nevdružni položaj rudarjev vsaj malo omili.

Konferenco je vodil predsednik Delavske zbornice Čobal. Tajnik Delavske zbornice Filip Uratnik je poročal o dosedanjih ukrepih, ki jih je podvzela Delavska zbornica v svrhu pomoči stradalim rudarjem. Lokalne oblasti so bile pravočasno informirane o položaju rudarjev, vendar od te strani do danes ni prišla nikaka pomoč. Predsednik II. rudarske skupine Štruc je poročal o učinku deputacije II. rudarske skupine, ki je obiskala kompetentna ministrstva. Minister za šume in rude kakor tudi minister za socialno politiko sta pokazala dobro voljo za pomoč stradalim rudarjem, žal samo, da niti eden niti drugi nima denarja za podpore rudarjem. Navzoči trboveljski župan g. Sitar je obljubil, da bo občina v kolikor ji dopuščajo finančne možnosti priskočila na pomoč rudarjem. Pri tem je treba poudariti, da trboveljska občina izdaja že 35 tisoč dinarjev na rednih mesečnih podporah revnim občanom. Delavska zbornica je dala 35.000 Din za podpore rudarjem in je s tem izžrpala svoja finančna sredstva.

Na konferenci so padale ostre besede na naslov TPD, kajti vsa krivda, da toliko tisoč rudarjev in njihovih družin strada, leži na njej. Rudniški konzum je prvi zaprl vrata rudarjem, dočim nekateri trgovci in obrtniki še sedaj krediti-

rajo rudarjem. Trboveljska premogokopna družba je odločno proti temu, da bi se rudarji izselili v tujino, kjer se jim ne bi bilo nič boljše. V tujini bi se stradalim rudarjem najsluži TPD v pomoč, da doseže čim višje cene premogu pri državnih nabavah.

Rudarji z velikim strahom gledajo v bodočnost, kajti posledice sedanje nesreče se bodo šele pokazale. Dolgovi, ki so jih morali narediti, da si ohranijo vsaj golo življenje, bodo trli rudarja najmanj eno leto. Če pomislimo, da rudar pri redni zaposlitvi zasluži komaj za najnujnejše življenjske potrebe, potem nam bo jasno, da se stradanje rudarjev s pričetkom redne zaposlitve ne bo končalo, temveč šele pričelo, ker bodo morali lačni na delo.

V ožgled temu je konferenca sklenila podvzeti vse korake, v prvi vrsti za to, da se dobijo sredstva, v kakršnikoli obliki, da se ublaži sedanje nezno stanje rudarjev. Sklenilo se je tudi, da naj se sestavi komisija iz zastopnikov vseh strokovnih organizacij rudarjev, zastopnika Delavske zbornice in eventualno tudi druge rudarske skupine. Ta deputacija naj se obrne na kompetentna mesta, zlasti pa na pristojna ministrstva in naj poskuša doseči pomoč stradalim rudarjem.

Konferenca je soglasno sklenila, da se pošlje ministrstvu saobračaja, ministrstvu financ, ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja ter predsedniku vlade brzojavka sledeče vsebine:

Zastopniki vseh rudarskih organizacij in vsega rudarskega delavstva zbrani 18. maja v Trbovljah na sestanku, sklicanem po Delavski zbornici v Ljubljani, prosijo za hitro pomoč, ker stoji v trboveljskem revirju 35.000 prebivalcev pred opasnim gladom. Hitro potrebna je ali obnova dela ali denarna pomoč.

Udarec služkinjam.

Vse delavstvo se je doslej uvrščalo pri nas za socialno zavarovanje v mezdne razrede po višini zaslužka. Izjemo so tvorili le poljedelski delavci. Po odredbi ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje pa bo pri nas v dravski banovini odslej položaj sledeč:

Vse služkinje in kuharice v Ljubljani in Mariboru se bodo uvrščale v 4. mezdni razred, na deželi pa v 3. Postrežnice,

ki zaslužijo nad 200 Din, se bodo uvrščale v 3. mezdni razred, in to samo, če so samske. Poročene so izvzete iz zavarovanja.

Služkinjam se je s tem gotovo storila krivica. Nimamo nič proti temu, če se uvrščajo ovse v en mezdni razred, prav pa ni, da se uvrščajo v najnižjega, ki je mogoč. V Ljubljani in Mariboru je bilo doslej gotovo prav mal oslužkinj, ki bi

bile zavarovane v sedaj predpisanem mezdnem razredu. Vse so bile zavarovane višje — v petem in šestem in isto velja tudi za deželo. Za to bi bilo pravično, da bi se vzel vsaj šesti mezdni razred. Nova odredba bo neprecenljive škode za služkinje, kajti hrano bodo sprejemale malenkostno in ne odgovarjajo zaslužku.

Se usodnejša bo stvar, ako bo ostalo pri tem, pri starostnem zavarovanju, ko se bo odmerjala pokojnina po zavarovanem zaslužku. Isto bo s postrežnicami. Vsota 200 Din je merodajna, in postrežnica, ki je poročena, bo v slučaju bolezni le možu v breme, kajti vključ temu, da je zavarovalna zavezanost splošna, odslej ne bo zavarovana in bo zoper v starosti še ob tisto borno pokojnino, ki bo šla dugim, čeravno je ona ravno tako letala in se pehala vsak dan za kruh kot drugi.

Organizacija služkinj bo imela še mnogo posla in truda, da pribori služkinjam pripadajoče pravice.

Položaj na našem delovnem trgu.

Iz poročila o prometu delovnega trga Javne borze dela v Ljubljani, podružnice v Mariboru ter ekspozitur v Celju, Murski Soboti in Kranju, ki se nanaša na čas od 1. januarja do 30. aprila 1930. pomenamo sledeče:

V navedenem času je pri Javni borzi dela in njenih ekspozitur iskato dela 9355 moških in 4582 ženskih brezposelnih delovnih moči, vseh vrst poklicev. Delo je bilo v tem času ponujeno 6727 moškim ter 3982 ženskim delovnim močem. Dejansko pa je po posredovanju borz dela prejelo delo 3258 moških in 1128 ženskih brezposelnih delovnih moči. Med tem časom je odpadlo 2161 moških in 444 ženskih delovnih moči. Ti so ali sami dobili delo ali pa so odpotovali, ne da bi to sporočili Borzi dela in njenih ekspoziturah je 30. aprila ostalo v evidenci 3978 moških ter 2862 ženskih, skupaj 6840 brezposelnih delovnih moči. Ta številka za področje naše Borze dela ne predstavlja še tako velike nesreče. Pripomniti pa je treba, da bi se ta številka brezdomno podvojila, če bi se pri Borzi dela prijavljali vsi brezposelni delavci, ne všteti rudarje in kovinarje, ki ne plačujejo prispevkov za Borzo dela.

Ker Borze dela niso mogle nuditi brezposelnim dela, jim je bilo treba deliti po zakonu pripadajoče podpore. Od 1. januarja do 30. aprila so prejeli brezposelni sledeče podpore: 1444 rednih, 420 izrednih, 88 potnih ter 33 v naturi (nakaznice za hrano). Skupna vsota vseh podeljenih podpor je znašala 273.385 Din. Od teh podpor odpade na ljubljansko borzo dela 166.432 Din.

Potujočemu in dela iščočemu delavstvu je Borza dela v tem času izdala 7001 obqav za polovično vožnjo po železnici v vrednosti od 381.911 Din.

Kakor razvidimo iz gorenjih števil, bodo imele Borze dela v tem letu znatno večji promet, kakor so ga imele v prejšnjih letih. To znači, da se delavstvo vedno tesneje oklepa le socialne ustanove, znači pa tudi, da se približujemo še slabšim delovnim razmeram.

Ban dravske banovine je izdal novo uredbo o odpiranju in zapiranju trgovin in obratov. Važni so odstavki o delovnem času. Ta je specializiran za poletje in zimo — kakor tudi za vsak okraj posebej. Za trgovinske obratovalnice določa ponekod pretrgano, drugod nepretrgano dnevno delo. Določen je osem do deset urni delovni čas. V mestih je krajši kot na deželi. V splošnem velja isto tudi za obrtne obrate. V nedeljo je delo prepovedano z nekaj izjemami.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Viničarji.

POKLICNA IZOBRAZBA.

Čeprav so za letos naši vinogradi prekopani, vendar se šele sedaj začenja naša prava viničarska sezona. Ne samo krepkih moči, ampak še precej praktičnega strokovnega znanja nam bo treba, ako hočemo naše poklicno delo pravilno dovršiti, da bo prineslo bogate uspehe.

Dobra trgatega ni samo odvisna od raznih ugodnosti narave (dobre letine), marveč predvsem tudi od strokovnega obdelovanja vinogradov, od strani viničarja. Zato je silno napačno, da naravnost škandalozno, za vse tiste vinogradnike, ki smatrajo svoje uspehe pridobiti le s šikaniranjem in priganjanjem svojih viničarjev, namesto s pospeševanjem strokovne izobrazbe. Ne marajo v ta namen, sebi v največjo korist, žrtvovati letno niti 30 Din, da bi naročili vsakemu svojem viničarju strokovni list »Naše gorice«. Viničarjem pa zopet ne dajo toliko eksistenčnih ugodnosti, da bi sami zmogli sredstva za samoizobrazbo, vsaj po strokovnem čitivu. Vsi taki vinogradniki ustvarjajo tako dvojen greh, ki bije nazaj nje same najbolj občutno. Priobčujemo tukaj za viničarje, člani SZV zelo važen članek iz »Naših goric«, št. 5. letnika II., katerega bodo naši viničarji z zanimanjem sprejeli. Avtor tega članka, pa nam najmanj ne bo zameril, ker tudi mi, kakor on, hočemo koristiti le skupni stvari.

»Viničarjev koledar za zatiranje peronospore in oidija.«

»Določiti natančni termin, kdaj je treba škropiti in žveplati, ni mogoče, ker je to odvisno od vsakoletne povprečne temperature ter od vsakokratnega vremena. To leto poganja trs prej, drugo pozneje, sedaj te ovira deževno vreme, drugič zopet premočno vetrovje. Pa tudi različne trsne vrste poganjajo različno. Slednji koledar naj nudi viničarju le nekaj splošno veljavnih navodil pri zatiranju dveh najhujših trsnih boleznih.

Prvi škropi pred cvetjem, koncem meseca maja ali v začetku junija. Osobito za letos, pri katerem se zaradi vročine (inoma) ne odlašaj predolgo s škropljenjem! Vzemite 1 do 1½ kg galice na 100 l vode. Pridajte apna, nekako 1½ kg na vsak kg galice, pa preiskusi s fenolftalein-papirjem!

Prvi žveplaj čimprej, sredi ali v drugi polovici maja, ko se je grozdje zleglo. Vreme bodi suho, toplo in mirno, najboljše brez rose. Ne razsipavaj žveplaj! Žveplo naj leže kot megla na zarod!

Drugi škropi 10 do 12 dni po prvem škropljenju, to je tik pred ali po cvetju. Ako še cvete tu in tam kateri grozd, mu škropljenje ne škoduje. Pri drugem škropljenju posebno pazite, da temeljito poškopite vsak grozd. Vzemite 1½ do 2 kg modre galice na 100 l vode.

Drugi žveplaj kakih 14 dni po prvem žveplanju. Pazi pa, da bo padalo žveplo tudi na vsak grozd v notranjosti trsja.

Tretji škropi 14 dni po drugem škropljenju. Posebno pazite, da škropiš tudi v notranjost trsa po vsakem grozdu in da zadeneš kolikor mogoče listje po spodnji strani, kjer je kal peronospore. Vzemite 1½ do 2 kg galice na 100 l vode.

Tretji žveplaj le napadeno grozdje in njega okolico.

Četrti škropi, če je potrebno in če je nastopilo mokro vreme, 14 dni do 3 tedne po tretjem škropljenju. V tem slučaju bo nemara potrebno tudi še peto škropljenje. Vzemite 1 do 1½ modre galice!

Pomni:

1. Škropi takoj po vsaki toči!
2. Če ti je nenaden dež škropivo opral, škropi znova!
3. Prvo in drugo škropljenje je za varstvo najvažnejše, zato ga obavi pravočasno, skrbno in temeljito!
4. Mehkega grozdja do velike sile ne žveplaj več, ker bi dobila mošt in vino duh in okus po žveplu, ki ga le polagoma odpraviš.
5. Porabljeni več kot 2 kg galice na 100 l vode je potrata.
6. Peronospora napada listje in grozdje, zato poškopite oboje; oidij pa povzroča razpoklo in gnilo grozdje, zato žveplaj predvsem grozdje.
7. Škropi pred napadom peronospore, ker te bolezni se lahko le branim, ne moremo pa je pregnati, kjer se je že naselila. Pač pa je mogoče pregnati zemlje in se naseliti na spodnji strani listja. Veži rahlo, da ne zaostaja vlaga oidij, ki se je že naselil na jagodah.
8. Veži zgodaj! Ne pusti ležati trsja po zmlji, ker peronospora prihaja od v notranjosti trsja.

NAŠA ZADRUGA.

V ospredju vprašanj našega viničarskega pokreta stoji sedaj »Viničarska kreditna zadruga« oziroma zbiranje denarja do tankov. Spopadi so na dnevnih viničarjih! Ali se zavedate velikega pomena svoje kreditne zadruge? Zbirajmo in ustvarjajmo! Vsem skupinam »Strokovne zveze viničarjev« smo razposlali pristopnice za zadrugine člane in navodila. Prav sedaj pokažite viničarji svojo zavest in ponos na vse, kar je naše, viničarsko. Vsaka družina naj gotovo podpiše vsaj en delež, premožnejši pa še več! Koliko deležev bo katera skupina podpisala, objavimo v našem časopisu in tudi imena vseh onih požrtvovalnih tovarišev, ki bodo prispevali pet deležev. Vemo, da brez omahljivcev in krivih prerokov tudi tukaj ne bo. Vsi na delo brez vsakega oklevanja in omahovanja. Podpiši čim več deležev! Za našo vini-

čarsko stvar gre! Utrujmo svoje stanovske postojanke! — Načelstvo.

POKRET.

27. aprila se je vršil sestanek S. Z. V. skupine **Št. Peter pri Mariboru**, na katerem so bili številno udeleženi tudi domači vinogradniki. To bi naj posnemali vinogradniki tudi drugod, potem bodo najbolj razumeli naše težnje in bodo tudi pravilneje znali soditi o naši organizaciji. — **Pri Sv. Jakobu v Slov. gor.** bi se imel vršiti občni zbor skupine 4. maja, pa je bil v zadnjem trenutku odpovedan zborovalni prostor in sicer od takih, ki so ga prej organizaciji ponujali. — 11. t. m. se je ob lepi udeležbi vršil občni zbor skupine v **Jarenini**. Člani so podpisovali, kar na licu mesta še pristopnice za »Viničarsko kreditno zadrugo«. Izvoljen je bil prejšnji odbor. Čast zavednim Jareninčanom! — Popoldne istega dne se je vršil ustanovni sestanek S. Z. V. v **Zgornjih Hočah**. Udeležba je bila zelo številna, zanimanje za organizacijo in zadrugo je bilo najbolje. Pristopilo je precej družin in se je izvolil pripravljalni odbor, ki naj vodi vse priprave do ustanovnega občnega zbora. — Dne 18. maja se je vršil občni zbor S. Z. V. pri **Sv. Barbari v Halozah** ob 8. Udeležba obilna; pristopilo je zopet več viničarjev na novo k organizaciji. Izvoljen je bil ponovno prejšnji odbor z nekaterimi spremembami. — Popoldne istega dne pa je bil občni zbor skupine **Hum pri Ormožu**. Kakor na vseh ostalih zborih, je tudi tukaj poročal tajnik centrale »Strokovne zveze viničarjev« tov. P. Rozman.

Nadaljnji občni zbori skupin se vrše: 25. maja zjutraj ob 8 pri **Sv. Jakobu v Slov. goricah**, popoldne ob 1 v **Štrihovcu** pri viničarju tov. Heriču pa je občni zbor skupine **Št. Ilj v Slov. goricah**. Na praznik Vnebohoda je po rani sveti maši v društveni dvorani občni zbor skupine **Sv. Miklavž pri Ormožu**. 1. junija bo občni zbor S. Z. V. zjutraj ob pol devetih v **Gornji Radgoni**, popoldne ob 3 istega dne pa v **Slamnjaku** v prostorih centrale S. Z. V. občni zbor skupine **Ljutomer**. Na binškoštni ponedeljek ima zjutraj ob 8 v društveni dvorani občni zbor skupine **Sv. Ana v Slov. goricah**, istega dne ob 11 na skumina **Sv. Benedikt v Slov. goricah** v prostorih predsednika skupine tov. Lebricht-a v Sp. Ščavnici. Odborniki skupin, pripravite potrebna poročila in skrbite za udeležbo tudi še neorganiziranih viničarjev. Vsi smo trpini, zato moramo vsi v organizacijo! Centrala pošilja povsod svojega zastopnika. Druge občne zbere objavimo še prihodnjic.

Litmerk pri Ormožu. Kakor smo poročali v zadnji viničarski »Del. Pravici« pod naslovom »Pravica hlapca Jerneja« o usodi, ki je po krivici zadela viničarja, našega tovariša Franca Novaka, tako zanesljivo sporočamo našim prijateljem, da je 23. aprila bilo sodnijsko zarubljenih 6 mernikov rži, ki jo je dolgoval kmet temu viničarju in da ima ta viničar na-

vedeno količino rznja že spravljeno na svojem novem domu. Pravica je zmagala! Viničarska komisija za določitev viničarjevih selitvenih stroškov pa se bo vršila 23. maja ob 1 popoldne na županstvu občine Litmerk.

Fram pri Mariboru. Viničarji! V slogi je moč, kajti sloga jači, nesloga tlači. Pokažimo se pred javnostjo, da tudi viničar, četudi reven in dostikrat raztrgan in gladen zna samostojno misliti. Najlepša prilika se vam ponuja sedaj, ko se je ustanovila »Viničarska kreditna zadruga«, da se iste z vso gorečnostjo primemo, ter s svojimi deleži zgradimo v mogočen denarni zavod, ki bo zgrajen z našimi žulji v našo lastno korist in blagostanje. Viničar, če si zaveden, ne bo ti treba hoditi v sili s klobukom v roki iskat pomoči k raznim takim, ki se tvojemu uboštvu samo posmehujejo, ampak boš pomoč dobil pri tovariških združenjih v svojem lastnem denarnem zavodu. Pokažimo torej svojo viničarsko zavest, ter prav pridno podpisujemo deleže, tako da se nam ne bo treba bati, da bo naša skupina zadnja. Na vzpodbudo naše skupine raste tudi v Hočah zanimanje za našo organizacijo. Pa so tudi potrebni, da bi se vzdramili tudi tamkaj viničarji, kajti kakor slišimo, se z nekaterimi naravnost sramotno ravna Viničarji, sosede, vedite, da je doba tlačenstva in suženjstva minila, torej dvignite glave, ter pokažite, da znate ne samo motiko in kramp vihteti po vinogradu, temveč znate tudi samostojno misliti. Za pravično delo, pravično plačilo, ne dajte si odtrgovati svojih pravic! S pogumom na delo, katerega naj Bog blagoslovi! — Tajnik.

Kovinarji.

Javornik. (Dvajsetletnica naše organizacije.) V nedeljo, 18. maja smo proslavili 20-letnico naše strokovne skupine kovinarjev na Javorniku. Na predvečer proslave se je vršil koncert godbe K. P. D. Po deseti sv. maši je otvoril predsednik skupine tov. Povše zborovanje ob številni udeležbi članstva, prijateljev in tudi tovarišev iz drugih krajev. V otvoritvenem govoru se je spomnil vseh nekdanjih delavcev, ki so ob ustanovitvi sodelovali pri skupini in jo v težkih časih vojne in povojne dobe vodili, in dosegli lepe uspehe za delavstvo.

V imenu Jugoslovanske strokovne zveze je pozdravil zborovanje starosta tov. Jože Gostinčar, ki je prišel med nas kljub 70 letom še vedno vesel in živahen. Opomnil nas je na to, kako je na svetu draga nevednost. Zasedujemo okrog sebe in ne bodimo zaprti sami v sebi. Živahno odobravanje zborovalcev je bil dokaz, da je tov. Gostinčar govoril iz srca.

Slavnost je pozdravil v imenu Centralne Krekovih družin tov. Koprivec, ki

Ali si že član »Krekove knjižnice«?

Atom:

Država in organizacije.

71. Nastanejo včasih časi, ko je prav, da se tej vrsti družb z zakoni stopi nasproti, če namreč po svojem namenu skušajo kako stvar doseči, ki je v očitnem nasprotju s poštenostjo, pravičnostjo ali z državno blaginjo. V takih prilikah sicer država po pravici zabrani, da se one ne združijo, in tudi že združene po pravici razpusti. Vendar pa mora uporabljati največjo previdnost, da ne bo vzbudila videza, da krši pravice državljanov, in nikar naj česa ne določa pod videzom javne koristi, česar pamet ne odobrava. V toliko je namreč treba ubogati zakone, v kolikor so v skladu z zdravo pametjo in torej tudi z večnim božjim zakonom. (Tom. Akv., S. th. 1, 2 q. 93, a. 3 ad 2.)

72. V duhu mislimo tu na razna društva in družbe ter cerkvene redove, ki jih je ustvarila oblast cerkve in pobožna volja kristjanov. V kolik blagor človeškega rodu govori zgodovina prav do našega časa. Te vrste družbe, če jih presoja zgolj pamet, ker so se združile le s poštenim namenom, je jasno, da so se združile po naravnem pravu. Z one strani pa, s katere se dotikajo vere, je cerkev edina, kateri so po pravici pokorne. Ne morejo si torej tisti, ki vladajo državo, kakorkoli prisvajati pravico do njih, niti smejo po pravici naše prenesti njihovo upravo. Dolžnost države je namreč, da jih spoštuje, čuva in kjer bi to okolnosti zahtevale, pred krivico varuje. Godi se pa, kar smo zlasti v tem času videli, čisto drugače. Na mnogih krajih je država družbam te vrste delala silo in sicer z mnogostrano krivico. Pritisnila jih je s tem, da jih je zvezala z državnimi zakoni in jim odvzela pravico moralne osebe in jih

oropala njihovega premoženja. Do katerega premoženja je cerkev imela svojo pravico in svojo posamezni člani, in prav tako oni, ki so ga za kak gotov namen prepustili in katerim v prid in tolažbo je bilo posvečeno. Zaradi česar se v srcu ne moremo zdržati, ne da bi se pritožili nad takimi krivičnimi in pogubnimi ropi, in sicer toliko bolj, ker vidimo, da se družbam katoliških moš in sicer mirnim in vsestransko koristnim zapira pot v onem času, ko se proglašajo, da je vsekakor po zakonih dovoljeno zbirati se v društva in se v resnici ta možnost radodarno dovoljuje ljudem, ki snujejo pogubne naklepe proti veri in državi obenem.

V bistvu človeka je, da živi družabno življenje že radi tega, ker so potrebe posameznikov večje, kakor sredstva, ki jih ima posameznik. Družabnost pa je možna le tam, kjer je enota in množstvo. Kakor je Bog eden, čeprav so v njem tri osebe, tako je družba eno, čeprav obstoji iz več oseb. Enotnost tvori ideja ali cilj, množico pa tvorijo ljudje, ki po tem cilju streme. Vidna pred nami ni niti družina, čeprav vidimo moške in ženske, male in velike ljudi. Le če vzamemo družino kot enoto, tedaj vidimo moža in ženo, mater in otroke. Tako je v vsaki družbi, v vsaki organizaciji. Ker so cilji in ideje različne, čeprav imajo enoten skupen cilj, zato so tudi organizacije različne. Nove ideje povzročajo nove družbe, ko prenehajo cilji, prenehajo tudi družbe ali po domače povedano: Kjer ljudje ne čutijo potrebe po petju, tam tudi nimajo pevskega društva.

Društveno življenje potemtakem tako zelo odgovarja človeški naravi, da država, ki prav tako izvira iz človeške narave, nima nobene pravice omejevat družbenega življenja, razen, če bi bila, kakor pravi papež, radi tega v nevarnosti poštenost, pravičnost ali državna blaginja. V vsakem drugem slučaju bi država delala krivico, in krivičnih zakonov

nihče ni dolžan slušati. V toliko namreč veljajo zakoni, v kolikor so v skladu z zdravo pametjo in torej tudi z večnim božjim zakonom. Kakor hitro državni zakoni nasprotujejo pameti, nimajo več veljave zakona, ampak samo veljavo nasilja, kakor odločno pravi sv. Tomaž Akvinski, katerega navaja papež Leon XIII.

Državni absolutizem, kakor se je razvil v 16., 17. in 18. stoletju, je privedel do uničenja srednjeveških delavskih društev ali cehov. Vemo namreč, da je cehovstvo uprav zato propadlo, ker si je država prisvojila celo vrsto gospodarskih podjetij, proti katerim so se cehi brezuspešno borili. Prav tako je država privzela v svoje roke upravo in sodstvo, ter vpeljala svoje uradništvo, ki ga še do današnjega dne ljudstvo bolj smatra za tuje, kakor za svoje lastno. Kam je privedel ta državni absolutizem, jasno kažejo sodobni socialni boji in jasno kaže vse zlo, ki je prišlo iz kapitalizma. Le zopetne organizacije delavstva morejo temu odpomoči.

Res je, da imajo dandanes delavske organizacije bojevit značaj, a imajo ga tudi delodajalske. A če se bojujejo organizirani delavci, je vsaj mogoče skleniti z njimi resen, pošten mir, brez organizacij se pa vleče nevarni, neurejeni, tajni boj brez konca dalje, kot počasi delujoč strup, in konec tega boja mora biti edino le silovita, krvava revolucija. Zato, da se uveljavi načelo, da je delavec uradnik družbe, da je delavski stan eden najvažnejših, je treba popolne združevalne svobode, kakor jo priznava in zahteva naravno pravo in ponem tudi papež. Prodreti mora načelo, da se delavci ne samo smejo, marveč, da se morajo združevati, da morajo biti njihove organizacije obvezne in javnopravne.

ZVEČER za namakanje

ZJUTRAJ za izkuhanje

Schichtova

Schichtov

ŽENSKA HVALA pa je pranje gotovo!

se je zahvalil skupini za delovanje tudi na kulturnem polju, ker so vršile strokovne organizacije vsa prva desetletja poleg odločne borbe za pravice proletarskega razreda tudi eminentno kulturno nalogo v okviru krščansko-socialističnega pokreta in jo še danes vrše. V imenu skupine Jesenice je častital k 20-letnici tov. Gaser.

Proslava nam naj bo poziv k še vztrajnejšemu delu za napredek naše organizacije.

Maribor. V sredo 14. t. m. je imela mariborska skupina delavcev in nameščenec svoj redni mesečni sestanek. Sestanka se je udeležilo precejšnje število delavcev. Poleg tekočih zadev skupine je bilo na dnevnem redu tudi zelo zanimivo skript. predavanje »Jugoslavija«. Sklep skupinskega odbora je, da se v bodoče vršijo sestanki redno vsako prvo sredo v mesecu. Prosimo vse tovariše, da se istega vsi udeležijo. — Vse tovariše, ki so zaostali s plačevanjem mesečnih prispevkov prosimo, da iste čimprej poravnajo. Plačevanje članarine in vsa druga pojasnila se dobijo med uradnimi urami vsak dan, kakor tudi ob nedeljah dopoldne v pisarni na Koroški cesti 1. — Odbor.

Celje. Občni zbor strokovne skupine delavcev in nameščenec v Celju se bo vršil 25. maja ob 9 dopoldne v Delavski zbornici. Nujno potrebno je za nadaljnje delovanje skupine, da se pogovorimo o vsem in pridemo do rednega dela. Vse člane pozivamo, da se gotovo udeležijo običnega zbora. Pripeljite tudi svoje tovariše! — Odbor.

Krekova mladina.

»Ogenj«, št. 5. je izšel in se razpošilja. Prinaša članek »Naš vladika« ob 80-letnici škofa dr. A. B. Jegliča. Dalje o evharističnem kongresu, nadaljevanje članka o organizaciji konsumentov in druge krajše sestavke literarne vsebine. »Ogenj« se naroča pri upravi, Ljubljana.

Peter Kovač:

Tovarna.

(Odlomki.)

Jaz in ti sva midva.

Drevo v gori ni še gozd. Samoten klic v pustinji umre nepoznan. En sam udar bronca ni še vihar zvonov, ki bo zavriskal v zori nedeljskega jutra. Krik enega človeka je grobna tišina.

Bajke so ugasle. V starih knjigah so zapisane za spomin. Nič več silnih junakov, ki hodijo preko sveta z mogočnim korakom. Tisti ljudje so zakričali in od enega samega krika se je svet obračal. Danes je krik tisočev šepet.

Včasih tisoči ne morejo govoriti. Umirajoče luči ne svetijo daleč. Kruh in beseda sta misel tisočev. Samo misel, zakaj dolgo traja predno pride težka misel iz tesnih podstrešij, vagonov, kleti in barak pod svetlo nebo in zakriči. Včasih tisoči ne smejo govoriti. Vsaka beseda je pot k resnici: Resnica žge. Resnica je dinamit.

Ena sam beseda je otroško jeclanje. Tisoč besed v enem hipu je pesem buče se zore.

Brat moj, zato ne bova več jaz in ti, ampak midva.

Tisoč teles in ena duša bomo. V starih vidcih je pisano, da bo takrat najsvetlejša zora gorela, ko bo v vseh

na, Palača Delavske zbornice. Dobijo se tudi še vse letos izišle številke. List vsem prav zelo priporočamo.

Zbor Centrale Krekovi družin se bo vršil 1. junija ob 10 dopoldne v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Miklošičevi cesti v Ljubljani. Vse družine opozarjamo na zadnjo

okrožnico, kjer smo sporočili vsa navodila. Ravnaite se točno po njih! Predloge, ki jih imate, nam naprej sporočite!

Ljubljana-Sv. Peter. Družina je imela prvi občni zbor 15. maja. Udeležba članstva je bila zadovoljiva. Iz poročil odbora je bilo razvidno živahno delo družine. Živi!

Doma in po svetu.

V vladi so sledeče spremembe: Nikolaj Preka je prevzel ministrstvo soc. politike, dr. Šibenik Stanko pa poljedeljsko ministrstvo. Dosedanja ministra, ki sta imela navedena portfelja, dr. Drinkovič in dr. Frangeš, sta ostala ministra brez portfelja, tako da imamo sedaj štiri ministre brez portfeljev; poleg novih sta to Uzunovič in dr. Kumanudi. Nova ministra za socialno politiko in poljedelstvo sta pa bivša funkcionarja Radičeve stranke.

Pogajanja za revizijo avstrijsko-jugoslovanske trgovinske pogodbe so se zaključila. Avstrija sme po novi pogodbi zaščititi z višjo carino poljedelske produkte, Jugoslavija pa industrijske; med drugim se je doseglo tudi zvišanje carine na rotacijski papir.

Delavska banka se bo ustanovila v Belgradu pod imenom »Delavski fond za medsebojno pomoč«. Kralj je podpisal delež v višini 50.000 Din.

Hipotekarna banka je dovolila ljubljanski občini posojilo 16 milijonov Din za zgradbo carinarnice.

V Belgradu nameravajo postaviti krematorij za sežiganje mrličev. Ustanovniki čakajo, kaj bo rekel patrijarh Varnava.

Zagrebska delavska zbornica je imela anketo o osnutku obrtnega zakona 7. maja. Referat je imel dr. Ščetinač, pravni referent zbornice in predsednik kršč. soc. Radniškega struk. saveza.

Papirnice Vevče, Goričane, Medvode dajejo svojim delničarjem na vsako del-

nico 8 Din. Ljubljanska kreditna banka je kupila od dunajskega Bankvereina 56 tisoč delnic in je postala s tem lastnica treh četrtin vseh delnic Združenih papirnic. Vsled tega so bili mesto starih članov upravnega odbora voljeni novi.

V Ameriko se lahko letos izseli 200 Jugoslovancev preko kvote.

V ministrstvu za šume in rudnike se te dni sestane komisija, da prouči vprašanje rudarskega zavarovanja. Konference se udeležijo tudi člani uprav rudarskega zavarovanja.

Minister za trgovino in industrijo je podpisal odlok, s katerim se premešča puškarska šola iz Kranja v Užice. Z istim odlokom se v Kranju otvori državna strokovna tekstilna šola, ki bo služila izobrazbi mladine za razne tekstilne panoge.

Francoski zunanji minister Briand je razposlal vsem evropskim državam načrt evropske Unije, ki vsebuje točke o svetu, mednarodnemu zboru in tajništvu Unije. Organizacija naj bi se izvedla postopoma. Unija bi bila federativna, reprezentančni zbor bi volil vsako leto novega predsednika. Načrt določa vse evropske države, Rusija in Turčija ne bosta pozvani v zvezo. Države morajo podati svoje mišljenje do 15. julija.

V Zenevi so se vršili pretekli teden razgovori med italijanskim diplomatom Grandijem, Briandom in dr. Marinkovičem. Italijani hočejo od Francozov vse one francoske afriške kolonije, ki ločijo

njihov teritorij. Govorilo se je precej, da je Francija pripravljena prepustiti Italiji okoli 40.000 kv. km svojega ozemlja, končno so pa razgovori minili brez kakega sklepa in je ostalo vse pri starem. Briand je italijanski napad na franko-jugoslovansko zvezo gladko odbil z utemeljitvijo, da je zveza zgrajena za ohranitev miru in da Francija nima interesnih sfer. Ugled Nemčije je zelo zrastle. Igrala je vlogo posredovalke med latinskima državama. Njen delegat Curtius je dosegel za Nemce v Italiji to, da bo postopal režim z njimi bolj tolerantno.

Mussolini rad govori senzacionalne govore, da navduši Italijane. Vsi njegovi govori so bojeviti in proslavljajo topove in puške, kar ne odgovarja visokemu položaju diktatorja in je v velikem nesoglasju s tendenco ostalih držav, ki hočejo mir. Mussolini napoveduje stoletni režim fašizma. Kaj bo potem, ne pove.

V Indiji še ni miru, Pravi Gandijevi pristaši, ki so za pasiven odpor, vodjo le demonstracije in rušijo solarne, česar večkrat oblast ne more preprečiti. Sedanja voditeljica gibanja pesnica Naidu je bila aretirana, pa izpuščena. Komunistični voditelji so aktivnejši in Moskva je baje že razglasila, da je Indija zrela za revolucijo in dala s tem svoj signal. Pri demonstracijah so vedno pogostejše rdeče zastave.

Plače funkcionarjev reparacij banke so tele: predsednik mesečno 230 tisoč Din, podpredsednik 183 tisoč, generalni ravnatelj 183 tisoč in podravnatelj 120 tisoč Din.

Evharistični kongres v Kartagini je združil 20.000 romarjev. Papežev delegat je bil sprejet kot kak vladar. Italijanske množice so izbrile prihod italijanskih kardinalov in dale duška svojemu nacionalističnemu razpoloženju z »Evviva«-klici Italiji, kralju in Mussoliniju.

Čitaj »Delavsko Pravico«!

zemljah govoril en človek. Tisti človek ne bo tesnil besede, ampak ji bo rekel: Pojdi povsod! Dopolnili se bodo dnevi in si bosta zapad in iztok podala roke.

Brat moj, zato ne bova več jaz in ti, ampak midva.

Brat moj! Boli te srce? Molči, apostoli Njegovi so zaprli srce in so šli. Zdaj so ure, ko je treba iti mimo rož. Saj jih ne bomo videli. Ne k tlom, navzgor, naprej!

Pri zeleni mizi reko ljudje: »Dovolj je, nimamo več kruha za vas!«

Dajmo še mi: Tisočkrat tisoč glasov pove v eni besedi:

»Hočemo kruha!«

Kadar si dva gospoda podasta roke, da bosta lepše trgovala, zapišejo časnikarji: Koncentracija narodnega premoženja Kadar si dva mala človeka podasta roke, da jima zadnji grizljaj kruha ne izgine, zapišejo: Nevarna prevratna gibanja... Človek gleda, gleda in potem veruje.

Človek je zver. Mori sočloveka, ker ima drug jezik in drugo pismo. Ne zamerite, ljudje božji, jaz sem mlad, pa bi rad vedel, zakaj mi afriški črnc in azijski kuli nista brata...

Brat moj, jutri ne bova več jaz in ti in midva, ampak nas bo ves svet poln in ko bo zgodovinar pisal o tisti uri, bo dejal: Človek je vstal. In bo obrnil list

in začel na novi strani novo poglavje.

Rešenje cvete in se dopolnjujejo dnevi. Vsakdo izmed nas kuje verigo, ki bomo z njo svet prepleli krog in krog. Takrat bomo močni. Vera bo v nas, da če porečemo solncu: Stoj!, se bo ustavilo...

V vseh zemljah je en človek. Jutri bo vstal, kakor od nevidne slutnje gnan, prebujen od velikih zvonov. Vstal bo in pokleknil na najvišjo goro:

»Hval ti, Bog, da si mi dal svetli dan doživeti!«

Burja ima besedo.

»Naše življenje je groza. Z vseh strani nas bijejo, da klonemo glave in ne mislimo nič drugega več kot na smrt. Ali smo za smrt rojeni ali za življenje? O kdo bi nam zameril smrtne misli, ko ne smemo več po svoje misliti.«

Poznate kruh? Ne bo ga več! Kdo ga hoče? Poznate tovarno? Ne, smete več tja! Kdo bo šel? Poznate pravico? Umrla je, pravijo... Ni umrla, živi, živi...

Oče, kaj je tvojim otrokom, da so umrli? Mati, zakaj so tvoje sinove ubili? Joj, ni ga med nami, ki bi prišel z blagoslovljeno besedo: kruh!

Pokazalo se je, da gredo ure h koncu. Kruh in pravica! Nič več velikih besed! Vse naše poti so čudovito preproste: kruh in pravica! In tovarna! Naša

tovarna! Umirajoči človek bo poslednjič iztegnil roke in dom nad sabo zrušil.

Bratje, nič maščevanja, samo pravico pojdemo iskat, samo božjo pravico, ki so ji oskrnili sijaj. Brez hude misli pojdemo na svoje.

Kdo gre z nami? Vsi, vsi... Podajmo si roke! Veriga okrog sveta je sklenjena. Ta hip je udaril bron drugič. Zdaj pojdemo.

Ali vidite, da je v vseh srcih ena luč? Gori iz nas in bo ves svet objela. Ali vidite, da je v vseh zemljah en človek? Roke je razpel in zdaj, zdaj se bo dotaknil solnce in ga bo premaknil, zakaj satajan je hodil po svetu in je ukazal drugačne solnčne poti kot so po božji postavi, ki je za malega in velikega enaka.

Zvezali smo roke. Cesta je naša, tovarna je naša, kruh je naš, pravica je naša.

Kdo gre z nami? Vsi, vsi, vsi... (Konec prih.)

Delavci! Proletarci!

Pravkar so izšle

Proletarske novele

od Martina Andersena
ki jih mora poznati in imeti
vsak zaveden proletarec!

Še: Boj jetiki!

Prejeli smo: »Člankar v zadnji, »Delavski Pravici« je pokazal na prave vzroke vladarstva jetike, ki jim ne more nič še tako močna protituberkulozna liga. Pozabil je samo poudariti še drugo stran, namreč pomanjkljivost higijene v obratih.

Tovarna, obrat, pisarna je delavcu skoro vse življenje, saj tu ne preživi le nekaj ur, ampak 8, 10, 12 ur. In kakšni so ti prostori? Nihče se zanje ne briga. Mračni, temni prostori, ki jih ni mogoče zračiti, kamor s težavo posije sonce, povsod polno prahu, dima. Pozimi ima veter in burja prosto sprehajališče po teh prostorih. Premalo so zavarovani pred vodo itd., itd. Ne, vsega ne moremo naštet, je preveč. Barake žebjarjev v Kamni gorici niso edin pojav v tem oziru, najdemo jih vse polno, posebno pri manjših delodajalcih. Tu ne pomaga nobena protituberkulozna liga nič. Tu je treba le dobre delavske zaščitne zakonodaje in pa nekoga, ki bo pazil na to, da se zakoni izvajajo. Vemo, da že danes tak zakon pri nas obstoja in tudi nadzorna oblast: inspekcija dela. In ravno na vse to so naperili delodajalci zadnji čas najhujši ogenj. Vsaka zaščitna zakonodaja delavca jim je odveč, vsak inspektor prepričan. In v poslabšanih razmerah še hočejo, da bi delavstvo in nameščenstvo garalo, kolikor bi se njim zljubilo. — Delavec se lahko izogiblje v svojem prostem času vseh škodljivih pojavov, pri delu se jih pa ne more. Zato je upravičena zahteva delavstva po zaščiti tudi v higijenskem oziru po zakonu. Lahko trdimo še enkrat, da je v prvi vrsti najhujša nasprotnica vseh delavčevih sovražnikov, med njimi tudi boleznih, strokovna organizacija, ki ga nanje opozarja, zatem pa takoj dobra zaščitna zakonodaja. Naj bi tudi liga delala v tej smeri, če že dela, ne pa da pobira članarino pri slabo plačanem delavstvu. — Delavec.

Čez hribe in doline...

Iz Maribora.

Mariborska mestna občina ima predviden poseben fond za podpiranje brezposelnih delavcev. V smislu pravilnika imajo pravico do teh podpor vsi delavci, ki so v Maribor pristojni in tudi tisti, ki so bili v zadnjih dveh letih zaposleni v Mariboru in stanujejo v Mariboru ali bližnji okolici.

Ker se je pa iz statistike v zadnjem času pokazalo, da vsled tega pretežna

večina delavcev, četudi so brezposelni, nočejo sprejeti dela izven Maribora v bojzani, da izgubijo pravico do te podpore, je bila komisija za podpiranje brezposelnih primorana spremeniti poslovnik.

Sedaj imajo pravico do podpore samo tisti delavci, ki so v Maribor pristojni, ostale se pa podpira v okviru ubožnega zakona na račun občine, v katero je brezposelni pristojen. Ker vlada v Mariboru vedno večja brezposelnost in je vedno več mestnega delavstva, ki je gotovo bolj v bedi, ako ga zaloti brezposelnost, se nam zdi ta predlog zelo umesten. Želeti bi bilo, da tudi okoliške občine temu vprašanju posvetijo nekoliko več pažnje.

Hudajama. V našem okolišju najdete ljudi, ki smatrajo rudarja za nekaj izvržek človeške družbe in ki si štejejo v veliko zaslugo, ako katerega rudarja zatožijo pri gospodih zastopnikih rudnika. Med temi so tudi takšni, katerim večino svojega zaslužka dajejo rudarji. In vendar nasprotujejo in hočejo revežem škodovati kjerkoli mogoče. Ako ne ugaja kaj njih sebičnem namenu, kar snujejo rudarji, da zamorejo uspešno delovati za dobrobit celote, pa z batom po njih.

Tako jim ne ugaja, da se rudarji strokovno organizirajo, da so si ustanovili posojilnico ter kupili prostor za stavbo »Delavskega doma«. Rudarji dobro vemo, kakšnih sredstev s poslužujejo ti nasprotniki delavstva. Vemo tudi, da so poslali v svrhu denunciranja deputacijo na tukajšnje ravnateljstvo. Vemo, da je iskrena želja teh ljudi, da bi spravili zopet kakega rudarja ob kruh. Najhujše bi jim seveda bilo, da bi spravili na cesto družinskega očeta, da bi stradal z ženo in otroci, potem bi se široko režali, kakor hijena, kadar dobi svoj plen. Uverjeni smo, da se jim njih pobožna želja ne bo uresničila. Rudarji smo zaradi tega hladnokrvni ter delujemo in bomo delovali v tej smeri naprej, toda še bolj vztrajno in odločno, zakaj zavedamo se da delujemo za pravično in za vse delavstvo koristno stvar. V vztrajnosti nas zlasti krepi to, da vemo kdo rudarjem nasprotuje in zakaj nasprotuje. Nočemo nobenemu škodovati, toda pozabili ne bomo, kdo rudarjem nasprotuje.

Ljudje se delijo v dve skupini. Na eni strani nesebičnejši, ki so pripravljene delovati za dobrobit celote, ter v isto svrhu žrtvovati čas in gmotna sredstva, na drugi strani pa sebičnejši, ki ne morejo verjeti, da je sploh mogoče nesebično delovati, ki se jim toži za vsak dinar, ki bi ga bilo treba žrtvovati v korist celote, bodi si za organizacijo ali karkoli. Takš-

Najnovejša zaloga šivalnih strojev, koles, gramofonov, velika izbira gramofonskih plošč (slovenske pesmi, kuplet, koncerti ter plesi itd.). — Cene nizke!

Na obrokel

nih imamo žal tudi med rudarji. Hvala Bogu, da so vedno bolj redki. Takšni seveda potegnejo s prej navedenimi nasprotniki delavstva in tudi kakor prvi čez vse udrihajo. So proti strokovni organizaciji, seveda zato, ker se jim toži tistih dinarjev, ki jih je treba plačati, so proti delavski posojilnici, ker menijo, da ni da bi, četudi so sami delavci, hranili denar pri delavcih, ampak ga je treba dati najmanj v kako banko. Tam so pa »nobl« gospodje in lepo zapišejo, tako menijo. In tako govorijo proti vsemu, kar je delavsko, hvalijo pa, kaj takega, kar je bilo, ali kar danes ni ali pa kar je kapitalističnega. Še posebno gostobesno udrihajo po vseh delavskih organizacijah, ako pridejo pred kakega »boljšega« človeka. Se bom prikupil, potem me bodo pa gospod rajši imeli, mogoče bom tudi boljše zaslužil, tako meni. — Pomilujemo take delavce. Saj so res reveži, da so tako hlapčevski, da so pripravljene na škodo drugih sebe okoristiti, pa jim navadno to ne pomaga.

Kdor pa meni, da v naši organizaciji ni zanj, mu svetujemo, naj se organizira po svoji vesti in pameti in naj gradi, ne pa razbija. Naj deluje za zboljšanje delavskega položaja. Ker dolžnost vsakega j, da sodeluje. Gre za vse rudarje ne za enega. Kdor pa gleda od strani, kako se drugi ubijajo, zraven pa še udriha po njih, ta deluje za usuzenje rudarja. Dolžnost vseh je, da se borimo, zakaj borimo se za pravico!

Lesce. Delavstvo tukajšnje tovarne verig preživlja hude čase. Ni čutiti, da tovarna ne bi imela naročil, pa so kljub temu redukcije delavstva na dnevnem redu. Tovarna je znižala število delavstva od preko 150 na 120. Opuščene so bile za stalno same ženske. Oni, ki so ostali, niso mnogo na boljšem. Dopusti so na dnevnem redu in pri njih imajo prednost obratni zaupniki. En obratni zaupnik je bil na dopustu pet mesecev. To je v praksi zaščita delavstva in nje-

CENTRA JESENICE

Kralja Petra cesta šte. 198

govega predstavništva. Na drugi strani se delavstvo sili k preko osemurnem delu. Ko pa pride čas izplačila, se pa kaj radi odtegujejo precejšnji zneski. V zadnjem času se je odtegnilo dvema na ta način brez predhodne napovedi, enemu 800 Din, drugemu 500 Din. Namen vsemu temu je prozoren: Vodstvo tovarne hoče delavstvu ubiti v glavo malo-dušje. Zato počenja tovarna vse to in gazi kolektivno pogodbo. Kam to pelje? Mogoče imajo gg. v Ljubljani dobro voljo, toda Lesce so daleč in delavstva ne štiti nihče. V takih razmerah praznuje naša organizacija petletnico obstoja (19. maja). Priznati moramo, da jih je mnogo, ki se boje priznati, da so člani strokovne organizacije. Tovariši! Čim hujši je pritisk, tem večji mora biti odpor in naša solidarnost. Razid organizacije bi pa pomenil suženjstvo in režim škorpionov. Groženj, kot je ta, da bo tovarna vse sedanje delavce odpustila in sprejela nove, se pa tudi ni bati, ker so izrečene v strašilo. Tovarna in mi namreč vemo, da je po našem delu tovarna v stanju kot je in bi izpolnitev grožnje spravila tovarno v nove neprilike. Delavstvo — zgani se!

Bled. Pri nas je zelo mnogo delavstva, posebno stavbenega, ki pa ni preveč dobro plačano. Ker je mnogo delavcev iz neslovenskih krajev, jih firme še bolj izrabljajo. Zlasti slabe so higijenske razmere pri tvrdki Slavec. Delavci stanujejo v skupnih barakah, ki so strašno nezdrave. Delavce napadajo najrazličnejše bolezni, še take, ki niso pri nas v navadi n. pr. malarija. Delodajalcem to seveda ni dosti mar, saj je delavec na izbero.

Iz gledališča. Pisatelj: Gospod ravnatelj, prizor med zaljubljenecem in njegovo pa letos v moji drami ni bil tako naravno igran kakor lansko leto. —

Ravnatelj: To je čisto naravno. Medtem sta se namreč poročila.

RADIO JOŽE MARKEŽ, JESENICE
Solidna postrežba. Dobi se tudi na obrokel.
Oglejte si stalno radio razstavo!

Pierre l' Ermite:

22

Kako sem ubila svojega otroka

Enajsto poglavje.

Spšostovani gospod župnik!

Danes sem srečen, presrečen.

Že včeraj sem Vam mislil pisati, a še bolje, da Vam nisem, ker bi bili prejeli žalostno pismo, da bi si mislili sami pri sebi: »Viš ga, Dominika, že zopet se udaja svojim čuvstvom! O, ti...«

Pa bi se mi smejali. Lahko se Vi smejete, ko ste že tako utrjeni in se nikoli ne udajate brezplodnemu fantaziranju!

Recite kar hočete, jaz sem slabič. Kar ste odšli Vi in z Vami moji mili fantički, čutim okoli sebe neko praznoto, kakor je doslej še nisem čutil.

Sicer so tukaj z menoj mama, ujec in neka družina, s katero smo veliki prijatelji. Toda mi Vas, ki ste vsak čas ukresali kako novo vzvišeno misel ali odkrili kak nepričakovan razgled, morda kakovo prav majhno stvar, ki je niti sami niste zapazili, ki pa je vendar razgibala vso mojo notranjost.

Čisto blizu naše vile se razprostira lep prod, kamor hodim vsako jutro. Davi po zajtrku sem zopet krenil tjakaj, da izročim pozdrave sinjemu morju.

Solnce je ravno vzhajalo... Ne morem Vam popisati lepote in krasote, ki sem jo užival, ko je priplavala zlata solnčna obla nad vodno gladino... Saj veste kako poje pesem: »Jutranje ure imajo cvetje na ustih...«

Današnje jutro je imelo res vsakovrstnih cvetlic.

Morje je bilo zelo upalo in gledal sem staro ženico, ki se je spravljalna na lov na morske rake. Nenadoma zapazim v daljavi polno belih pik, ki so se premikale med skalovjem.

Spustil sem se niže na pesek, ali kaj boš neroda nerodna, z mestnimi čevlji nisem mogel nikamor naprej; tukajšnji otočani nosijo samo lahke platnene čevlje s pletenimi podplati, ki jih nataknejo kar na boso nogo. Rad bi bil prišel do onih skal, pa se ni dalo. Vendar sem tudi z obale dosti razločno videl, da mora biti skupina dečkov, najbrž Parižanov; nekateri so v lovišču prav pridno obračali kamenje in lovili rakovice, drugi pa so z grebljicami brskali po pesku.

Od daleč bi bil rekel, da so moji mali, ki jih imam noč in dan na misli.

Eden je imel tako zagorelo kožo in kuštraste lase kakor naš »velikan«, eden je bil do pikice podoban našemu »Riquiquiju«, eden pa »podlasič«.

Ko so se vrnili na obal, sem jih vprašal, če so kaj dosti ujeli. Pokazali so mi rakovice in drobne rabe, ki so jih nalovili, in takoj smo se spajdašili.

Mimo je prišel mornar iz Vieila s polnim košem velikih škreblijačih rakov. Kupil sem ves koš in rake razdelil otrokom. To so poskakovali od veselja in temu in onemu je na glas ušlo: »Ta je pa res fejš fant!«

Seveda sem jih pospremil do njihovega šotarišča. Pripadali so koloniji Demi-Butte, torej smo si skoraj sosede. Tako lepo je bilo pri njih, da sem za nekaj trenutkov mislil, da sem zopet prišel v svoj preljubljeni patronaž.

Z njimi je neki visok, zapaljeni župnik, ki mi je razkazal naselbino. Postavil jo je bivši župnik pri Sv. Janezu na Montmartreu; na stara leta je prišel sem, da se odpočije po trudapolnem življenju. Zdaj pa še več dela kot kedaj prej, Vieilskim ribičem je utemeljil župnijo, iz Vendéeje je poklical usmiljenke, sezidal cerkev — že tretjo v svojem župljenju — in to kolonijo za svoje bivše male, ki jih ima rad kot bi bili njegovi vnuki.

Njegove počitniške kolonije so silno preproste, vendar ima človek vsega, česar potrebuje. V zid je zabil dva lesena količa in čez napel močno platno, pa je bila postelja gotova! Takih ležišč sem naštel kakih trideset. Nad vsako posteljo je čisto navadno kratka deska, kjer imajo fantički svojo prtljago.

Spredaj je še srednjevelika kuhinja, zadaj pa bolj utesnjen prostor za starejše. To Vam je vse.

K temu si mislite še razsežno dvorišče in z bambusom ograjen vodnjak, zlasti pa ne pozabite morja, od katerega jih loči samo slikovita zavesa prtilikavih borovcev, ki jih do tal privijajo morski vetrovi.

Ti ubogi malčki iz XVIII. okraja so prišli sem pred dobrimi štirinajstimi dnevi. Takrat so bili vsi bledečni, a danes so Vam že čisto opaljeni od solnca. Tudi mi bi morali najti prostor za počitniško kolonijo kje ob morju, morda prav tukaj. Bom malo pogledal in poprašal, če bi se dalo kje najeti ali kupiti kako primerno poslopje.

V Noirmoutierju je res krasno. Tudi okolica je divna. To je druga Azurna obal, le da ni toliko ljudi ko tam.

Ko zjutraj odprem okno svoje sobice, imam pred seboj ves zaliv in velikansko pečino, ki jo imenujejo Cob. V daljavi je videti dolg pas obale, na kateri se stiskajo vasice Veliki in Mali Vieil, la Madeline in la Blanche... Nizke hišice so pobeljene z apnom in pokrite z ono okroglasto opeko, ki spominja na Jug, da se prav jasno vidijo med modro neba in morja. Vedno se mi vidi kakor bi bil v Alžiru, zlasti ker je tukaj neka posebna, prav prosojna bliščoba, da mi je kar žal, ker nisem vzela seboj barv in čopiča... Morebiti še ne veste, da zelo rad slikam?

Vse to Vam razkladam samo zato, da mi pomorete in me podprete v življenju, saj ste moj voditelj in oče — pa da mi boste kedaj lahko svetovali in morda tudi ukazovali, da bi me vsaj na ta način nekako obrnili na pravo pot.

Upam, da bom počitnice dobre prebil. Vse kaže tako.

Vsako jutro grem lahko k sv. maši v lepo kapelico, katera se skriva na skromnem starinskem posestvu, imenovanem »la Garennerie«, ki je last nekega pariškega duhovnika. Staro, rumeno zidovje in stoletna drevesa pa bele ograde ji dajejo neko značilno krajevno barvo.